

184

MARÇ
2013

L'OPINI3 CAVIANT DE LA POBLACI3 DEL REGNE UNIT SOBRE LA UNI3 EUROPEA

Anna Melich, Consultora d'Opini3 P3blica de la Comissió Europea

L'adveniment del Govern conservador de Margaret Thatcher es va produir en un moment en què el m3n de les finances i dels negocis era força positiu quant a la pertinència del Regne Unit a la Comunitat Europea (CE). La majoria d'aquestes elits procedien de les files conservadores. Tanmateix, després del discurs antieuropeu pronunciat per la primera ministra Thatcher a Bruges l'any 1988, van sorgir les primeres divisions sobre aquest tema entre les files del Partit Conservador.

Des de llavors, una part de la poblaci3 del Regne Unit i dels seus líders han continuat apreciament els avantatges econ3mics de la UE, tot i que detestant l'Europa més polítics i oposant-se a les decisions europees sobre educaci3, cultura, benestar social, defensa i polítics exterior, immigraci3 i moneda 3nica. Tots aquests s3n camps en els quals els britànics creuen que el seu país podria perdre sobirania. Malgrat tot, la lluita contra el terrorisme, la protecci3 del medi ambient, la recerca científica i tecnol3gica, l'ajuda a altres regions d'Europa i l'energia, s3n àmbits en els quals els britànics estan d'acord en què les decisions es prenguin de manera conjunta entre tots els països membres de la UE.

Les opinions positives cap a la CE es trobaven en el seu punt més alt –segons l'Eurobar3metre, un 57% de la poblaci3 britànica opinava que la pertinència a la Comunitat era positiva– fins que el Govern de John Major va preparar i signar el Tractat de Maastricht a principis de 1992, fet que va enfonsar definitivament el suport britànic. Malgrat els *opt outs* sobre la dimensi3 social i la moneda 3nica, la poblaci3 del Regne Unit ja només considerava la UE com «el super-Estat que intentava exercir una nova dominaci3 des de Brussel·les», principalment perquè moltes de les grans decisions s'adoptarien per majoria. La premsa del grup Murdoch, obsessivament antieuropea, va contribuir molt a aquest estat de la situaci3.

L'any 1991 fou un moment de ruptura en el suport dels ciutadans de tots els Estats Membres de la UE. El *diffuse consensus* es va debilitar en diversos sectors de la poblaci3 europea i, des de llavors, encara no s'ha recuperat del tot. A més a més del trasbals de la Guerra del Golf, alguns dels 12 Estats Membres de l'època van entrar en una important crisi econ3mica. Els ciutadans europeus es van espantar i van reportar les seves pors a la Comunitat Europea. Si l'Acta 3nica del 1987 havia estat molt ben acceptada i s'havia enunciat un mercat econ3mic reforçat a finals del 1992, les proposicions insistents d'alguns països per a una Europa més polítics i les preparacions per l'adveniment de l'euro, en canvi, van crear desconfiança.

El Tractat de Maastricht no va modificar aquestes actituds al Regne Unit, ans al contrari, les tendències negatives van augmentar considerablement i les positives van baixar fins al 35% l'any 1996 (dades de l'Eurobaròmetre). Per contra, l'opinió favorable es va començar a recuperar en els altres onze països membres.

Al final dels anys noranta, el canvi a un Govern laborista liderat per Tony Blair feia pensar que la UE podria aconseguir un major suport del Regne Unit. El mateix primer ministre va fer un *point d'honneur* per revertir l'opinió sobre la UE i, fins i tot, per arribar a un consens sobre l'adopció de l'euro.

Tot això sense comptar amb els efectes letals dels *tabloids* populars de la premsa del grup Murdoch i, fins a cert punt, dels diaris del grup Mirror, els quals tenen una influència directe sobre l'opinió pública britànica. Durant la campanya electoral, Rupert Murdoch, que havia donat suport al Partit Conservador i a Margaret Thatcher, va decidir en aquesta ocasió oferir-lo al partit Laborista i al seu líder. La relació estreta amb Tony Blair i les seves reunions secretes per discutir polítiques nacionals es van convertir en un tema polític al Regne Unit. No obstant això, aquesta posició va canviar completament quan *The Sun*, el *Sunday Times*, i fins i tot *The Times*, van anunciar públicament que no donarien més suport al Govern laborista i van començar a combatre amb arguments fal·laços les polítiques de la UE i la moneda única, l'euro. Més tard, el suport de la premsa antieuropea del grup Murdoch als conservadors va contribuir en gran mesura a l'elecció de David Cameron.

El mes de gener del 2013 –quan, segons l'Eurobaròmetre, només el 26% dels britànics tenen una opinió positiva envers el projecte europeu– i empès per l'ala més dura dels *Tories*, malgrat la coalició amb el Partit Liberal moderadament proeuropeu, i també degut als progressos electorals del Partit per la Independència del Regne Unit (UKIP, un partit de dretes declaradament antieuropeu), el primer ministre britànic va declarar que volia renegociar la relació del Regne Unit amb la UE i deixar escollir als ciutadans entre continuar dins la Unió amb noves premisses o sortir-ne. Sota aquestes circumstàncies, Cameron va llençar la proposta de convocar un referèndum el 2017 si era reelegit a les eleccions del 2015.

Què ha canviat ara respecte a la situació en els temps de la senyora Thatcher?

- El Partit Conservador, amb una majoria relativa, va guanyar les eleccions amb un escepticisme europeu i un possible referèndum al seu programa electoral. El partit té ara un competidor a la dreta, l'UKIP, que obté cada cop més electors amb arguments declaradament antieuropeus. David Cameron està obligat a prendre decisions per a calmar el seu propi partit i al mateix temps aturar la pujada de l'UKIP.
- Tant la premsa del grup Murdoch com del grup Mirror han perdut molts punts després dels grans escàndols que han acabat amb el tancament del diari *News of the World*, pel que fa al primer grup, i amb l'arrest de quatre dels seus executius, pel que fa al segon. En aquest sentit, el resultat del referèndum potser estarà menys condicionat per aquest tipus de premsa.
- El sector econòmic i financer britànic, tradicionalment favorable a la Unió Europea, ara és més escèptic o insegur sobre si el nivell actual d'integració a la UE beneficia els plans de les seves empreses i negocis. Actualment, el suport per a què el Regne Unit entri a l'eurozona és baixíssim, en el marc d'un món econòmic i financer que explora horitzons més llunyans en zones extracomunitàries. Mantenir una simple «àrea europea de lliure comerç» és una idea més atractiva.
- El mes de novembre de 2012, les enquestes afirmaven que aproximadament el 56% dels britànics preferien sortir de la UE; el gener del 2013, exactament un 50% manifestava estar a favor de la retirada del Regne Unit de la Unió, tot i que el 43% d'aquest percentatge es plantejava votar l'opció de quedar-se a la UE si retornaven al país competències significatives.

- Per últim, però no per això menys important, ens preguntem si David Cameron guanyarà les eleccions del 2015. En una elecció parcial a Eastleigh, una circumscriptió de 78.000 votants a Hampshire, el darrer 1 de març, els conservadors, que tenien en principi tot el vent a favor, van ser relegats a la tercera posició, al darrere de l'UKIP. El Govern conservador ha creat molt malestar degut a les mesures d'austeritat i les retallades pressupostàries. Si es fessin eleccions ara, les enquestes afirmen que un 33% dels vots seria pels *Tories*, un 39% pels Laboristes i un 11% pels Liberals. L'UKIP, que havia obtingut un augment significatiu en els darrers mesos, conservaria un 10%.

En termes generals, l'opinió pública del Regne Unit i arreu pot oscil·lar en funció d'unes polítiques internes cada cop més volàtils. Així, fer una previsió de comportaments és un exercici arriscat. Per aquest motiu, el fet de convocar els britànics a un referèndum per decidir si volen quedar-se o sortir de la Unió Europea és una iniciativa delicada.